

Nhân Dân

CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG, NHÀ NƯỚC VÀ NHÂN DÂN VIỆT NAM

Chủ Nhật 09/08/2026

THỜI NAY / NHÂN DÂN CUỐI TUẦN / NHÂN DÂN HẰNG THÁNG

★ Phùng Khánh Linh và giấc mơ hát “giữa một vạn người”

★ Đưa công nghiệp văn hóa thành động lực tăng trưởng

VĂN HÓA

Nhà văn Toan Ánh với những giá trị truyền thống dân tộc

23/06/2004 22:13

Prefer Nhan Dan on Google

**** Cuối tháng 5-2004 NXB Trẻ đã ký hợp đồng xuất bản tác phẩm của cụ. Xin cụ cho biết chi tiết bản hợp đồng này?***

Trước đây sách của tôi cũng đã được xuất bản lẻ tẻ ở các NXB: Nam Chi tùng thư, Lá Bối, Khai Trí. Sau 1975 có các NXB TP Hồ Chí Minh, An Giang, Cà Mau, Văn học, Thanh niên, Phụ nữ... in.

Riêng với NXB Trẻ, chúng tôi ký Hợp đồng nhượng quyền có thời hạn để họ được quyền xuất bản trên toàn quốc *Toan Ánh toàn tập* (gồm 124 tác phẩm đã in và chưa in) trong thời hạn 10 năm (2004-2015). Trong đó có nhiều bộ sách giá trị và quan trọng như bộ *Nếp cũ* gồm 11 cuốn, nói đầy đủ về những tập tục xoay quanh vòng đời của một con người Việt Nam (từ lúc thai nghén, sinh ra, đi học, đi làm, lập gia đình, chết, cải táng v.v..., đã in sáu cuốn).

Toan Ánh tên thật là Nguyễn Văn Toán, sinh năm 1914, tại Đáp Cầu (Bắc Ninh). Thuở nhỏ ông thường được bố công kênh đi thăm các lễ hội quanh vùng; được mẹ, ngày đi bán hàng xáo, tối về vừa xay gạo vừa dạy chữ Hán và đạo làm người cho con; được thọ giáo với thầy đồ Chu Phụng Nghi nổi tiếng vùng Kinh Bắc. Chính vì thế mà những chi tiết về tập tục, lễ hội và cả những khuôn phép đạo lý phương Đông đã thấm nhuần trong ông. Lúc trưởng thành, làm nhiều công việc khác nhau (thuế vụ, thanh tra, quản thủ thư viện, dạy học...), việc luôn thay đổi nhiệm sở đã đưa ông đến nhiều vùng của đất nước. Đến đâu ông cũng chú tâm tìm hiểu tập quán, hội hè, ca dao... và ghi chép lại một cách rất cẩn thận (thế nhưng tác phẩm đầu tay của ông lại là một truyện ngắn: *Chiếc nhẫn quý* in trên Tiểu thuyết thứ bảy năm 1935)...

Bộ *Việt Nam chí lược* gồm năm cuốn mới in được ba: *Người Việt đất Việt, Miền Bắc khai nguyên, Cao nguyên miền thượng* (hai cuốn còn lại là: *Miền Trung kiên dũng, Miền Nam phú cường*).

Nếu tập truyện *Trong lũy tre xanh* (viết năm 1957) phê phán hủ tục làng quê thì *Phong lưu đồng ruộng* (1958) ca tụng nét đẹp của đời sống tinh thần nơi thôn xóm. Nếu *Bó hoa Bắc Việt* (1958) đề cao phẩm chất hiền thực, đảm đang của người phụ nữ Việt Nam thì *Tiết tháo một thời* (1957) nêu gương khí phách của sĩ phu Việt Nam.

Cuốn *Hương nước hồn quê* (1999) dùng những câu chuyện tình để giải thích ca dao. Lại có hai tập truyện ngắn khá thú vị là *Những truyện ăn trộm* và *Nghệ thuật bắt trộm*, rồi *Cầm ca Việt Nam, Hồn muôn năm cũ, Trong họ ngoài làng, Ta về ta tắm ao ta...*

**** Trong những tác phẩm của cụ, đặc biệt có cuốn hồi ký Nhớ thương rất cảm động. Được biết sau khi người vợ qua đời ở tuổi 46, cụ lúc ấy mới 55 tuổi - đã đóng cửa ngôi trước di ảnh vợ để miệt mài viết nên cuốn sách này?***

Vâng, thời trẻ tôi đã cùng các trai làng đi hát quan họ thâu đêm suốt sáng với các liền chị xinh đẹp, duyên dáng vùng quê nhưng chẳng có cô nào làm tôi rung động. Ấy thế mà khi tôi đến vùng Vĩnh Yên (Vĩnh Phú) công tác thì thật sự bị "sét đánh" ngay lần đầu tiên thoáng nhìn thấy cô bé chung xóm: "*Biết em năm ấy tuổi mười lăm. Mơn mớn trắng tơ giữa buổi rằm. Cô nữ học sinh trường tỉnh lỵ. Nhiều chàng trai trẻ vẫn yêu thầm... Biết em cách đó chẳng bao lâu. Anh đến anh xin bỏ miếng trầu. Bà nội bảo là em nhỏ quá. Nhưng thôi, đôi trẻ đã thương nhau!... Nghỉ học vắng em cô giáo mong. Kém vui lớp học lạnh như đông. Hỏi thăm lũ bạn tranh nhau đáp: - Chị ấy, thưa Cô sắp lấy chồng !"* (trích bài thơ *Biết em năm ấy*).

Đã "bỏ miếng trầu" tức là đã đính hôn, thế nhưng cả hai đứa chưa bao giờ nói với nhau được nửa lời hoặc gặp riêng nhau. Mỗi khi tôi đến nhà thì cô ấy vụt chạy vào nhà sau, mà cô ấy có muốn ngồi lại cũng không được bởi thế nào cũng bị bà nội đuổi vào nhà trong (cô ấy mồ côi mẹ từ lúc sáu tuổi, ở với kế mẫu và bà nội).

Tôi không buồn bởi lúc nào cũng bắt gặp đôi mắt đen láy của cô ấy đang nhìn trộm sau bức màn. Đôi mắt của cô gái từng được tôn xưng là hoa khôi Vĩnh Yên ấy trao gởi cho tôi biết bao điều... Chỉ đến lúc bà nội cô ấy từ trần chúng tôi mới được phép làm lễ cưới chạy tang. Chàng rể đứng chờ cô dâu ra lễ gia tiên mãi mới thấy cô dâu thẹn thùng bước ra trong chiếc áo dài xanh nước biển... cũ nát, rách lòi khuỷu tay (mồ côi mà !).

Lập hôn thú rồi vẫn chưa "động phòng" mà phải gìn giữ đợi đến cận tết Canh Thìn (1940), nhà trai từ Bắc Ninh lên Vĩnh Phú đón dâu về mới thực sự là của nhau trọn vẹn, lúc ấy nhà tôi 17 tuổi. Sống với nhau 30 năm, có 11 người con. Nhà tôi đột tử vì đứt mạch máu dạ dày ngay trong ngày cưới đưa con gái thứ hai (20-12-1969).

Tôi viết *Nhớ thương* từ ngày 26-12-1969 đến ngày 14-3-1970 thì hoàn thành.

Sau khi đọc cuốn sách này, nhà thơ Bằng Bá Lân đã viết cho tôi một bức thư dài, có đoạn: "...Tình chăn gối ở đây không cũ với thời gian. Hay đôi lứa là lứa đôi lý tưởng. Nếu không thì phải "có cái gì" khác thường. "Cái gì" ấy, tôi đã suy nghĩ nhiều mà không tìm ra. Anh có thể cho tôi biết được không?

Tôi đã trả lời : "Tôi cho rằng chúng tôi "có cái gì" là do sự giáo dục của cả đôi bên. Nền giáo dục đã phối hợp sự ăn ở giữa chúng tôi: luôn luôn kính trọng nhau. Thực ra gia đình hòa thuận bình yên, bền vững là ở trong tay người đàn bà...".

**** Ở cái tuổi đại thọ như cụ, điều gì cụ đã hài lòng và còn điều gì khiến cụ băn khoăn?***

Nói gần thôi nhé, điều hài lòng là lúc cuối đời cũng đã tìm được nơi để ký gởi toàn bộ tác phẩm của mình bởi đã nhiều năm rồi cứ ngồi nhìn chồng bản thảo chưa in mà... thở dài.

Bản khoăn là xã hội bây giờ thay đổi quá nhanh, những nét đẹp truyền thống ngày mỗi mai một trong khi đó lại du nhập nhiều thói quen sinh hoạt theo ngoại quốc, nhưng lại không chất lọc những cái tốt mà lại thu nhận cả những điều xấu.

Khi đạo đức có dấu hiệu đi xuống, chúng ta nên quay về với những giá trị truyền thống, những chuẩn mực về đạo đức và nét đẹp thuần phong mỹ tục của dân tộc Việt.

**** Xin cảm ơn cụ!***

HÀ ĐÌNH NGUYỄN

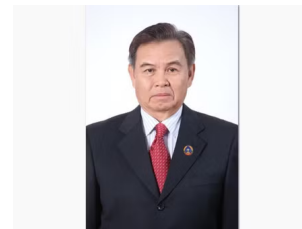
CÓ THỂ BẠN QUAN TÂM

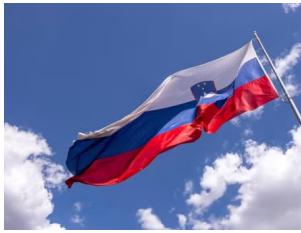
Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn viếng đồng chí Saysomphone Phommvihane

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm bắt đầu thăm cấp Nhà nước Liên bang Australia

Thông cáo đặc biệt của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam

Nga và Slovenia trao đổi thông điệp lần đầu sau 4 năm

Điện chia buồn Đồng chí Saysonphone Phomvihane, Chủ tịch Quốc hội nước Cộng hoà Dân chủ Nhân dân Lào

Điểm chuẩn Trường đại học Y Dược, Đại học Quốc gia Hà Nội năm 2026

[Video] Dự báo thời tiết đêm nay và ngày mai ngày 10/8/2026: Nắng nóng bao trùm Bắc Bộ, Trung Bộ

Điểm chuẩn Trường đại học Xây dựng Hà Nội năm 2026

Hoàn thiện Luật Xuất bản để theo kịp sự phát triển của môi trường số

Phùng Khánh Linh và giấc mơ hát “giữa một vạn người”

Đưa công nghiệp văn hóa thành động lực tăng trưởng mới

Hơn 700 nghệ nhân, diễn viên tham dự Liên hoan Dân ca Ví, Giặm Nghệ Tĩnh năm 2026

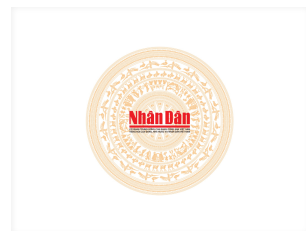
Tạo hành lang pháp lý cho cơ chế sandbox trong lĩnh vực công nghiệp văn hóa

Hơn 5,7 triệu lượt yêu cầu, vé chương trình “Tổ quốc trong tim” 2026 hết chỉ sau 1 phút 27 giây

Chiêm ngưỡng tác phẩm của Stepan Erzya-nhà điêu khắc được mệnh danh “Rodin của Nga”

Đột phá trong nghệ thuật
biểu diễn tại Thủ đô Hà Nội

Sân khấu và cơ hội bút phá
cùng công nghiệp văn hóa

Khai mạc Lễ hội Việt Nam-
Hàn Quốc năm 2026 tại Đà
Nẵng

Phát huy giá trị văn hóa
người Mường trong đời sống
đương đại

Dàn diễn viên “Hộ linh tráng
sĩ” góp giọng cùng ca sĩ
Đông Hùng trong ca khúc
phim

Đề xuất nghỉ 4 ngày liên tục
dịp Ngày Văn hóa Việt Nam
2026

Khởi động chương trình xét
chọn “Doanh nghiệp đạt
chuẩn văn hóa kinh doanh
Việt Nam” năm 2026

Đề xuất khuyến khích phát
triển hệ thống sàn giao dịch
công nghiệp văn hóa

Hướng dẫn đăng ký vé
chương trình “Tổ quốc trong
tim”

[Ảnh] Bến Nhà Rồng khoác
diện mạo mới sau 3 tháng
chỉnh trang

Giới thiệu bộ sách “Tuyển
tập các tác phẩm chọn lọc
của Tổng Tư lệnh Fidel
Castro Ruz”

Sửa đổi Luật Xuất bản: Đề
nghị tăng chế tài xử lý vi
phạm bản quyền bằng AI

Cần Thơ: Gỡ điểm nghẽn,
sớm trả lại không gian văn
hóa cho Hồ Nước Ngọt ở
phường Sóc Trăng

An Giang: Ngày hội hàng
trăm loại bánh ngon

Thông báo chính thức về thời
gian đăng ký vé chương trình
“Tổ quốc trong tim”

Lan tỏa tinh thần của chương trình “Tổ quốc trong tim” trên các nền tảng

[Ảnh] Tái hiện lễ cưới Nam Bộ xưa giữa lòng Thành phố Hồ Chí Minh

Lấy ý kiến dự thảo về văn hóa, gia đình cho chính quyền địa phương 2 cấp

Nghệ sĩ Nhân dân Trịnh Thúy Mùi tái đắc cử Chủ tịch Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam

Xây dựng Luật Phát triển công nghiệp văn hóa theo trình tự, thủ tục rút gọn

Triển lãm tái hiện chặng đường 73 năm Viện Văn học và 47 năm Viện Nghiên cứu Văn hóa

BÁO ĐIỆN TỬ CHÍNH PHỦ

THÔNG TẤN XÃ VIỆT NAM

ĐÀI TIẾNG NÓI VIỆT NAM

BÁO ĐIỆN TỬ QUẢ

Nhân Dân

CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG, NHÀ NƯỚC VÀ NHÂN DÂN VIỆT NAM

Tổng Biên tập: Lê Quốc Minh

Trụ sở chính: 71 Hàng Trống - Hà Nội.

Tel: (84) 24 382 54231/382 54232 Fax: (84) 24 382 55593.

E-mail: nhandandientu@nhandan.vn